

SZÉKELY HATÁRŐR

M. KIR. SZÉKELY HATÁRŐR
T. Kéki Béla szerkesztő Urnak
KOLOZSVÁR.
Egyetemi könyvtár.

6168

Nem írom pennával, de nem is tentával,
Kardom élével,
Ellenség vérével
Vitézi voltomat.

(Zrínyi)

Erdélyi Nemzeti Múzeum

73 44

Könyvtára

SZÉKELY, A VÁRTÁRA!

Súlyos és gondterhes időben indítjuk útnak a Székely Határőr Bajtársi Egyesületek új lapját, a SZÉKELY HATÁRŐR-t.

Ne legyen ez az ujság papír és nyomdafesték, hanem a Székelyföldnek és a székely népnek lélekkel teli, messze hangzó lármafája, mely mint mindig a székelység súlyos harcaiban, most is hozzon minden székelyt a táborba egy zászló alá.

Soralakulataink katonái már kívül harcolnak a Kárpátok peremén. Vérrel szentelt harci dicsőségük híre nap mint nap eljár hozzánk, kétségtelen bizonyítékaul székely népünk harci szellemének, tudásának. Itthon azonban elvonulásukkal ürrült a tér.

A székely havasok túlsó oldalán morajlik a harc.
A keleti gránic új vártára vár!

Ezt félti, ezt várja, ebben bízik és ettől remél minden székely anya és gyermek. A vártán álló férfi-szívek bátorsága, fegyvereik ereje az, mellyel él a székely nemzet, vagy elbukik.

Székely határőr, így álljad a vártát!

A székely becsület még sohasem csalatkozott meg a benne bízókat. Tudom és hiszem, hogy ez most sem lesz másként. Így tudja ezt minden székely és így várja ezt a magyar nemzet!

Legyen e lap lelki megszervezője a nagy székely kalákának, melyben feloldódik minden széthúzás, minden kis vagy nagy egyéni érdek. Eggyé forrunk mindannyian, kik őseink ezeréves jogán bírjuk a földet. Végnélküli harcainkban együtt véreztünk, munkánkban együtt verejtékeztünk érte. Ez a kaláka ne csak ételt adjon a dolgozóknak, hanem erőt is a harcolónak, bizodalmat a váróknak, támogatást a reászorulóknak. Ne süthessen nap olyan székely palotába vagy havasi kunyhóba, hol ne találná ott e kiapadhatatlan tüzet.

Ezt végezzétek!

Nemes dálnoki Veress Lajos altbgy.
a kolozsvári hadtest parancsnoka.

Mit akarunk?

Magyarországot! Ezzel a jelszóval bontotta ki zászlóját az a mozgalom, amely már a keleti végek székely népének százezreit állítja a ránk váró súlyos, de nagyszerű feladatok, a jövőépítés sokrétű munkájába.

Az eszme s a cél nem új. A törekvések, melyeket a most táborba hívott és a nemzet szolgálatára felsorakozott főmegek magukénak vallanak, a székely mult minden nemzedéke legjobbjait is munkára serkentette. A nemzeti lét sorsdöntő, útkereső napjaiban újra és újra elhangzott a figyelmeztetés: egység hitben, akaratban, cselekvésben! S ha a történelem sötét viharaiiban egy-egy villám fényénél a botorkáló nemzet rá is talált az egyetlen útra, ha felismerte is az egység, a fenntartás nélküli egymás-szolgálat és támogatás szükségszerűségét, a vihar elültével már megfeledezett mindarról, aminek a sorsától, de a saját ereitől és akaratával kiero- szakolt jobb fordulatot köszönhetne.

Igy feleadtük el Muhit, Mohácsot, a sebesket és az elhullatott vért, megfeledezünk az önmagunkratalálás hittel teli napjairól s csak nemrég is a legjobb uton voltunk ahhoz, hogy örökre hátat fordítsunk a tilalomfáknak, miket 1919. véres emléke állított a nemzeti élet meggyére.

Hagytuk, hogy az idegen éridekek szenyves kezű úgnőkei, az elbitangolt magyarok, az elvetélt eszmék sötétlelki partizánjai a világszidóság s a nemzeti egység ékverői a nemzetköziség többi felbérelt utonállóival ismét ott folytassák aljas bomlasztó munkájukat, ahol elhagyták. — A történelmi mult tanúsága szerint sokszor és hamar felejtünk, hogy aztán végzettszerű ismétlődéssel újabb, ránszakadó megpróbáltatások rázzák fel a magyar lélekben az elalélt nemzeti öntudatot.

A nemzeti öntudat hanyatlásának és a végső romlás előtti döbbenetben fogant hősi erőfeszítésnek egymást váltogató periódusai már-már új szénléletet teremtettek a magyar történelemben, amelyet így fogalmazott mondatia a költői felismerés: „Nekünk Mohács kell!”

De a nemzet egységének: a közös hitben és akaratban fogant cselekvésnek, aldozatnak és ellenállókészségnek sokszor tapasztalt kétségbeejtő tékozlásában a jövő sorsunk fölött töprengőben felmerül a borzalmas súlyú kérdés: Vajjon tudnak-e majd ezután is új, acélzott akaratot önteni az elhanyagolt nemzeti lélekbe az új élet-hez az új mohácsok új szenvedései! Vajjon meddig kell fizetniünk a mult tévelygéseieért? Vajjon örök sorsunk-e, hogy kegyetlen, véres birságot fizessünk a történelmnek a reftentő mulasztásokért, vagy

pedig egyszer végkép kimerül minden erő, minden hit és minden akarat? . . .

Egy új, egészséges nemzetszervezetre van szükség. Olyanra, amely nem engedi szétforgácsolódni és szétforgácsolni a nemzet erőt, de amely nem engedi elszikkadni és elszikkasztani sem föbbe annak létjogait; amely öre, gondozója és ápolója a nemzet hitének és akaratának és irányítója cselekvésének. Az új, a keresztényi erkölcs megdönthetetlen pillérein épült nemzeti szociális munkaalumnak élető eleme az a nemzetszervezet, amely gondoskodik arról, hogy az, aki a nemzeti jövő épületének vertejtőkező téglája és malterhordója volt, aki vérthullató, áldozatot hozó harcosa és mun-

kása volt ennek az új európai hivatást és rendet tükröző magyar életnek, megkapja bérét. „Mert méltó a munkás az ő bértérére“ . . .

A most szövetségbe tömörült székely bajtársi egyesületek a Székelyföldön ennek a nemzetszervezetnek szerepét akarják betölteni.

Készen állunk a munkára, amely most és a jövőben a székelysége vár a magyarság szolgálatában. 1944. márciusa új fejezetet nyitott a nemzet életében és az új fejezet megírásához a határőregyesületekbe egységesen felsorakozott százazrek a székely nép hagyományaihoz, ősi erényeihez és áldozatosságához híven egész szívvel és

egész lélekkel egyetlen akaratként ajánlják fel dolgos kezüknek munkáját.

A SZÉKELY HATÁRŐR ennek az egységnek, hitnek, akaratnak és áldozatos szellemnek ápolója lesz. Itt állunk végre olvasóink előtt, hogy a legkisebb székely faluba, a legkisebb székely gazdához is elviggük az új idők új szellemét; fanítsunk, bátorítsunk, segítsünk. Az új magyar élet meg nem alkuvó harcosai vagyunk, akik a Székelyföld szociális, gazdasági és kulturális életében az új magyar március szellemét hirdetjük.

Ezt akarjuk!

Magyarorszáért!

Zsibói Béla

„Mi törhetetlen hittel akarjuk a győzelmet“

A Székely Határőr Egyesületek Szövetségének alakuló ülése. Az erdélyi hadtest parancsnoka is képviseltette magát a megalakulásnál -- A szövetség tisztikara

A Székelyföld magyar népének hittevése volt a nemzeti egység megalkotásának szükségessége és a nemzeti erőnek a háborus célok érdekében való összefogása mellett a Székely Határőr Egyesületek Szövetségének hétévekkel ezelőtt lezajlott megalakulása. Az alakuló ülés a marosvásárhelyi Közművelődési Ház nagytermében volt, ahol nemcsak a székely főváros katonai és polgári életének hivatali előkelőségei és Marosvásárhely magyarságának minden rétege hatalmas számban képviseltette magát, hanem ott voltak a távoli székely községek és falvak bajtársi egyesületeinek képviselői is. Ma, amikor oly nagy szükség van a magyar társadalom minden tagjának egységes állásfoglalására a közös nemzeti célok győzelemrejuttatása érdekében

nem engedhető meg, hogy felelőtlen és egyéni érdekeket,

Harcunk a döntés előtt áll

— A Hadtestparancsnok Ur nevében, magyar katonaszívem egész melegével, szeretettel üdvözlöm a székely határőr bajtársi egyesületek Szövetségének alakuló ülését, — mondta, majd így folytatta:

A Hadtestparancsnok Ur mélyen sajnálja, hogy szolgálati okokból el kellett távoznia és ezen a különösképen szívényt képező, nagy székely megmozduláson nem jelenhetett meg. Legyen mindenki meggyőződve arról, hogy ennek a nagy székely szervezetnek az erőrekapása és megerősödése érdekében a Hadtestparancsnok Ur mindent meg fog tenni, mert tudatában van annak, hogy a Székelyföld oly mértékben fog tudni ellentállni a történelmi idők viharának, amilyen mértékben mi a székely népet lelkiileg, fizikailag és anyagilag itt előkészítjük.

Ez a történelmi feladat azoknak a

rátermettség és elhivatottság nélkül érvényesülést kereső tehetségtelenek rendbontást végezzenek a magyarság soraiban.

Ezt a meggyőződés nélküli, a közösségre kártékony örök ellenzékét, amely csak a saját érdekein és céljain át látja a magyar életet, elsöpri a megvilágosodott lelkű, öntudatra ébredt nemzeti közvélemény. Az egység ma mindennél fontosabb és ennek a felismerésnek jegyében történt a Székely Határőr Egyesületek Szövetségének megalakulása is.

Az alakuló ülésen jelen volt nemes *dálnoki Veress Lajos* altábornagy az erdélyi hadtest vezénylő tábornoka képviselőként *Fónagy János* vk. ezredes. Az ülésen *vitéz alsótörjai Kozma István* vezérőrnagy e'nökölt. A magyar nemzet imádság után *Fónagy János* vk. ezredes az erdélyi hadtestparancsnok nevében mondott üdvözlő beszédet.

vállain nyugszik, azoknak az akaratától, tudásától és székely szívénytől függ, akik jelenleg ebben a terebben vannak.

Ez a közgyűlés olyan időben jött most össze, amikor a magyar nemzet élet halál harcát vívja. E harc a döntés csúspontja előtt áll és az orosz puszták éles levegőjét a vörös hordák már idehozták a Kárpátok közelébe. Minden megoldandó kis és nagy

A legtisztább magyar nemzeti politika gránitsziktáján

A terebben összeült hatalmas tömeg lelkesen ünnepelte a hadtestparancsnok képviselőjét, majd a gyűlés elnöke *vitéz Kozma István* vezérőrnagy mondott megnyitó beszédet. Bevezetőjében üdvözlölte a hadtestparancsnok képviselőjét, az egyházak,

kérdésnek ez a lényegi alapja! A magyar nemzet történelmének élet-halál harcaiban asúlyos válságon mindig át tudta verekedni magát akkor, mikor egygyéforrott és elbukott akkor, amikor az „alvezérek“ külön úton akarták a nemzetet megmenteni.

Ezt a lelki és fizikai erőt kitermelő és biztosító egységet a székely határőr egyesületek képezik. A székeységnek a multban is mindig legalább háromszoros emberi erővel kellett megküzdnie.

A Hadtestparancsnok Ur nevében felkérem a közgyűlésnek ittlévő minden egyes tagját, hogy ennek a gondolatnak legyenek hirdetői a Székelyföld minden egyes városában és falujában, minden kis hegyi kunyhójában.

A székely határőr bajtársi egyesületek és azok szövetsége munkája nyomán válják a Székelyföld egyetlen bajtársi közösségé, egyetlen óriási székely kalákvá, melyben egymás iránt csak a bajtársi együtterzés, támogatás és szeretet honol, kifelé pedig a legvadabb elszántság a végeőkig való kitartás és harcos akarat ellenségeinkkel szemben, mert e föld Csaba vezér óta magyar székely volt és az is lesz mindaddig, amíg székely él ezen a földdarabon!

Nincs Magyarországnak még egy része, amelyre oly mértékben vonatkozna Vörösmarty jóslata:

„Aldjon vagy verjen sors keze, itt élne és halnod kell!“

a katonai és polgári hatóságok vezetőit, a határőr egyesületek küldöttsegeit és mindazokat, akik a közös ügy iránt tanúsított érdeklődésből, de a közelességteljesítés tudatával itt megjelentek, majd így folytatta:

— Uj és korszerű vérszerződésre

jöttünk össze annak a hagyomány-nak a szellemében, amely a székelységet a fegyver és a szellem átfogó erejével a magyar haza keleti védőbástyájának hivatásszerű és örök védelmezőjévé avatta.

Ez a terület a háborús események sodrába került. Közben a magyarság belső összetartását kell megszilárdítani ebben az országban is olyan időpontban midőn a háború mindenkítől a legnagyobb erőfeszítést követeli.

Ebben a helyzetben a helytállást csak az ember és anyag utánpótlásának zavartalan folytonossága és a belső erőnek maradéktalan összefogása biztosítja.

De jönnek a kételkedők kérdései: mire való ismét egy új szervezet. Van, aki a helyzet félreismerése alapján politikumot keres ebben az új szervezetben és azért idegenül áll előtte. Nem is tudja elképzelni, hogy Magyarországon lehet tömegeket átfogó megmozdulás politikai színezet nélkül. Pedig a székely határőr gondolat-háttérében semmiféle pártpolitika nincsen, annak csak a fundamentuma a legtisztább magyar nemzeti politika gránitszékelyje.

A székely ember jól tudja, hogy hogy mit jelent, ha valakinek 5 hold földje 5 falú határában fekszik parcellákban. Meenyivel könnyebb, ha ez az 5 hold egyetlen tagban van. Felannyi fáradtság, felannyi munka. De azt is tudja, hogy mit jelent a kölcsönös segélynyújtás, a kaláka-rendszer.

Ebben a gondolatban mutatkozik meg az erők összefogásának mély értelme.

Harc a nemzetköziség és a szabadkőművesség ellen

— Kétéves munka van ebben a szervezésben, bizonyítékul annak, hogy sok akadályt kellett elhárítani. Pedig ennek az egyesületnek célkitűzései a legnemesebbek és legmagyarabbak.

— Melyik hazáját szerető magyar ember ne tenné magáévá azt a kötelességet, hogy ezt a rögöt a saját ölete árán is megvédeni kész?

Ki ne ápolná ma szívesen őseink katonai erényeit, amikor nem is olyan messze tőlünk dörögnek az ágyuk és hull a magyar honvéd drága vére. Melyik egészséges testű és lelki magyart nem fog meg a gondolat, hogy testi ügyességét, fizikai ellenálló erejét fokozza és fentartsa és ezt másoknak is lehetővé tegye.

Melyik magyar embernek nem fáj a felszántás nélkül maradó föld, az elnémult mihely, a felhagyott üzlet?

Ki helyeselné a harcoló katonának stenszéltségét és a lebzselőknek szemérmetlen jólétét? Ki ne vágya egy kiegyensúlyozottabb szociális társadalmi rend, egy igazi krisztusi, hittel felépített Magyarországot után?

Ki ne ismerte volna fel azt a mételyt, amit a nemzetköziség sajtója, a rádió hullámain közeink szállított, hogy gazdasági életünket mesterségesen táplált ardrágitással, a magyar ember üzleti rátermettsége hiányának hírvetésével, a szabadkőmves páholyok álhumanizmusának gyilkos erejével elpusztítsa és önző érdekeinek szolgálatába állítsa. Ez a szellemet nem mindenki vette észre idejében és voltak, akik ha látták is, nem harcoltak ellene, mert a maffiának kiszolgált eszközeiként szegődtek el.

A székely határőr egyesületek kitűzött céljai nemzetvédelmi, sport, egészségügyi, gazdasági és kulturális terén mozognak. Olyan sokoldalú, hogy ezeket a vidéken szétszórtan működő határőr egyesületek nem tudták megoldani. Felettük egy átfogó

Ősi magyar lelkeséget!

— Az első világháború példája megmutatta, hogy mit jelent a belső frontnak, a nemzet belső ellenálló erejének összeomlása. Minden érvényesült akkor csak az nem, ami a honfoglalás óta összetartott bennünket: az igazi ősi magyar lelkeség.

Nehéz percekben a magyarok Istene mindig megmutatta a követendő utat a nemzetnek. Mindig adott nekünk kiemelkedő vezetőket. Ez történt 1919-ben is, amikor a Kormányzó Urunk bölcs előrelátással megmutatta az utat, melyről napjainkban, 1944-ben sem engedett letérni.

A székely nép a pártoskodásnak, az erők szétforgácsolásának, az osztályharcnak veszedelmét, mint az építőmunka legnagyobb akadályát mindig felismerte. Az ősöktől örökölt elhivatottság tudata egyik nap a Kárpátok gerincére, másik nap az eke szarva mellé rendelte őseinket.

A székely határőr bajtársi szervezkedést nem felülről parancsolták a székelysége, azt a székely nép önmagából termelte ki és viszi tovább, mint égő szövétneket a jövő sötétségében, hogy annak fényénél lásson és okljon minden magyar, aki a Kárpátok medencéjében újabb ezer évet remél.

Történelemalkotó ez a felismerés, mert a székelység helyi érdekein túl az egyetemes nemzet iránti felelősségérzetet kelti fel. Ennek tudatát ápolja az egymásravaltság elismerésével, amely a társadalmi rétegződés, pártpolitikai állás, felekezeti hovátartozandóságon felülemelkedve magyar és csak kizárólag magyart lát mindenkiben.

Ebben a harmonikus munkában a belső front megerősítése céljából mindenkinek részt kell vállalnia, akit a magyar vér és a közös származás összekovácsolt és akit a magyar levegő magyarrá formált át.

A székely határőr egyesületek munkájában mindenkinek helyet biztosítunk, aki velünk együtt dolgozni

gő és egységesen irányító szervnek kell működnie.

Ez az irányító szerep vár a székely határőr egyesületek szövetségére.

A szövetség azonban csak akkor tud eredményes munkát kifejezni, ha a jövőben nem járják az eddigi egyesületek tartalom nélküli életét.

Erre már nincs több lehetőség, mert a közösségi munkában való részvételt a bajtársi kötelességvállalás gondolata parancsolóan írja elő. Éreznie kell az egyesületek minden egyes tagjának, hogy ennek az átfogó egyesületnek alap gondolata a legtisztább és legmagyarabb: megtartani magyarnak azt, ami ezer év óta fajban, vérben földben, életben magyar volt és aminek örökre magyarnak kell maradnia.

akar. Ugyanigy minden meglévő egyesületnek és társadalmi szervezkedésnek, mely célkitűzéseit velünk közösen találja, de ugyanakkor helytelenítünk minden olyan szervezkedési akciót, amely erőket megosztaná és a székely sziklakat tovább porlasztaná. A szövetség az egész Székelyföldnek nemzetvédelmi, egységes irányítását olyan irányban biztosítja, amely a nemzeti eszményeknek és a székelység hivatásának legcélszerűbben megfelelő.

A székelység új feladatai

— A székelységnek Isten rendeltetése folytán nemcsak a létért folytatandó harc, küzdelem és a keleti bástyák védelme a feladata, hanem annak megvalósítása is, hogy a föld gazdag természeti kincseit feltárja, ipari gazdasági lehetőséggel pótolja a termőföld hiányait és ezáltal olyan közösségi jólétet formáljon ki, amely mindenkor magáévá teszi a nyugati, egészséges áramlatokat, azonban átszűrni azokat fenyves erdőink ózondús tiszta levegőjén és megtűszerezi saját gondolatainkkal.

A velünk együttélő és együttműködő nemzetiségeinkkel tovább akarunk menetelni, de hódítási, vagy elnyomó szándékkal más nép úgy merészelje erre a földre rátenni lábát, hogy még él Csaba népe, amely kész életét bármely pillanatban feláldozni ősei jussáért.

Ezt a földet, mely a székelység nem vitatható élettere, az ősi honfoglalás jogán nemcsak örökre kell tartanunk, hanem erkölcsi, szellemi, gazdasági és nemzetvédelmi téren korszerűen meg kell erősítsük és időtállóvá tegyük.

Ha így dolgozunk, akkor egy új világ hajnala hasad ránk, egy új világé, mely a történelemnek kohójában most van kialakulóban és amelynek mi is építő munkásai akarunk lenni.

Ebben az új világban csak annak lesz helye, aki azt becsületesen

munkával megérdemli. Annak lesz helye, aki egyéni és magán érdekeit a közösségi érdekek alá kész helyezni. De örökre el kell tűnniök az ingyenélőknek, a konclesőknek, a méregkeverőknek és azoknak, akik a magyarság életét, halálharcát még most is előkelő hűvös tartózkodással, a társalkodó szobák kényelmes foteljaiból, elpetyhüdt testtel és eltompult aggyal figyelik.

És annak lesz még helye ebben az új világban, aki legdrágább kincsét, saját életét dobta be a harcba és tette kockára a győzelem érdekében.

Ebben a győzelemben minden magyarnak rendületlenül hinnie kell. Megalkuvás csak a győzelmén és az

elpusztulás között van. Mi töretlen hittel akarjuk ezt a győzelmet. Hogy azonban ezt valóra váltsuk, ehhez minden magyar becsületes és testvéri összefogása szükséges. Ennek a célnak szolgálatába állítja magát a mai naptól a Székely Határőr Egyesületek Szövetsége.

Biztosak lehetünk benne, hogy ha a székelységnek ez a magakitermelte szervezkedése azzal a kitartással és lelkesedéssel teljesíti majd kötelességét, mint amilyennel önmagát életre hívta, a székely városokban és falvakban, a tanyákban és pásztor-konyhókban egyaránt szebben fog ragyogni a nap és Csaba királyfinak sokat szenvedett népe boldog megelégedésben él újabb ezer évet ezen az ősi vértől és verejtéktől megszentelt drága székely földön.

A tisztikar megválasztása

A teremben összegyűlt lelkes tömeg perceként át zugó tapssal és éljenzéssel fejezte ki helyeslését az ülés elnökének szavai iránt, majd egyhangú határozattal a következő személyeket választotta a szövetség tisztikarába:

A TISZTIKAR NÉVSORA

Szövetségi parancsnok: dr. Pál Gábor orsz. mozg. kormánybiztos, ügyvezető parancsnok Tabay József ezds., szövetségi segédtszít vitéz László Árpád tanügyi főtanácsos.

Szövetségi alparancsnokok: Marostorda megye: dr. Márk Endre ügyvéd. Udvarhely vm.: Haász Rézso tanár. Csik vm.: vitéz Adorjani Imre gazdalkodó. Háromszék vm.: dr. Kelemen Zoltán.

Női szakosztály parancsnok: özv. dr. Gyártás Pálné. - Lövész sz. o.: vitéz Ferenczy Márton ezds. - Sport sz. o. dr. Bogdán István ügyvéd. - Társadalmi sz. o. dr. Rózsa József tankerületi főigazgató.

Fegyelmi bizottság elnöke: — Számvizsgáló bizottság elnöke Szántó József bankigazgató.

Tanácsstagok: Marostorda vm.: dr. Fekete Gyula ügyvéd. — Udvarhely vm.: vitéz dr. Elekes Domokos ügyvéd. — Csik vm.: vitéz dr. Ferenczy Balázs járásbíró. — Háromszék vm.: vitéz Kovács Sándor, továbbá: v. Gáspár Ferenc Kereskedők Egyesületének elnöke, Dávid János gyógyszerész, dr. Vargha Zsigmond OTI főorvos, Harmath Sándor kereskedő, Bene János cukorgyári munkás, vitéz Keresztes Gyula szobafestő. Pottagok: dr. Barabássy Albert ügyvéd, Fazakas János gazdalkodó, Kádár István asztalos.

Elnökségi tiszteleti tagok: nemesdánoki Veress Lajos altábornagy, v. Horváth Ferenc vörgey., v. Kozma István vörgey., Jaross Béla pápai prelátus apátplebános, Halmágyi János unitárius esperes, Farkas Jenő ref. esperes, Fónagy János vk. ezds. Kasás Andor vk. alezredes.

Elnökségi rendes tagok: Marostorda vm.: dr. Jós Andor főispán, Udvarhely vm.: Galfy Dezső főispán, Csik vm.: vitéz Gaaly Ernő főispán, Háromszék vm.: Szent-Iványi Gábor főispán.

Nöiszakosztályi elnökségi rendes tag: Görög Árpádné.

A választások után vitéz Kozma István vezérőrnagy a megalakult szövetség vezetését átadta dr. Pál Gábor szövetségi parancsnoknak, majd ünnepélyes fogadalomtetel követte, melynek során a megválasztott vezetőség a szövetség alapszabályai szerinti és a nemzet érdekében való munkásságra esküdt fel.

Ezután Pál Gábor dr. mondott ünnepi beszédet. Vázolta a szövetség megalakulásának célját és fontosságát. Ramutatott arra a hatalmas erőre, amelyet a székelyföld magyarsága az egység megőrzésével a közös munkában és áldozathozatalban az örök magyar célok elérése és a jelenlegi súlyos időkben ránk váró feladatok betöltésével képviselhet, Történelmi visszaillesztést vetett a székelység mult küzdelmeire, felidézve a kisebbségi idők elnemzetiellenítő törekvéseit.

A Székelyföld 506 községében és városában folyik a Székely Határőr Egyesületek munkája

A Székely Határőr Egyesületek szervezése továbbra is szép eredménnyel folyik az egész Székelyföldön. A székely nép széles rétegei mindenütt nagy lelkesedéssel csatlakoznak azoknak sorába, akik beléptek a Szé. Hő. Egyesületek tagjai közé. A szervezés eddigi eredménye vármegyénként a következő:

Marostorda vármegyében 221 községben 85 egyesület, 64 tagozat és 72 csoport működik. Csik vármegyében 66 községben indult meg a szé. hő. munka. Az

A közelmúlt megmutatta, hogy a székelységnek egyetlen emberként kell állani a keleti végeken, teljesítve az Istentől ráért küldetést. Ez a hivatástudat kell, hogy eltöltsen a székely ember szívét és lelkét s ha a sorsdöntő napokban úgy egygyé kívácsolódnunk érzésben, akaratban és céltudatos cselekvésben, mint a megszállás nehéz éveiben, a magyar végek bástyáit a nemzetrontás pusztító áradata ki nem kezdheti.

Figyelmeztetett 1919 tanulságaira és felhívta a székelységet, hogy a boldogabb magyar élet kiharcolásáért Gábor Aron hitével, lángoló fanatizmusával, a köréje felsorakozott férfiak, nők és gyermekek áldozatkészségével, munkavállalásával teljesítse kötelességét itt az ország határain belül és a Kárpátok sziklavárain.

Lelesítő és hazafias szellemű beszédét az alakuló ülésen részt vettek hosszas tetszésnyilvánítása és éljenzése fogadta, majd Tabay József ezredes ügyvezető parancsnok a szövetség feladatait és működési szabályzatát ismertette. A résztvevők egyhangú határozattal fogadták el a működési szabályzatot. Ezután a költségvetés ismertetésére és annak elfogadására került a sor, a szövetségi parancsnok zárószavai után pedig a Szózat esendült fel a Közművelődési Ház hatalmas, ünnepi díszöltött termében és ezzel a Székely Határőr Egyesületek Szövetségének alakuló gyűlése végetért.

A megalakult szövetség azonnal hozzálátott a bajtársi egyesületek munkájának összefogásához és központi irányításához. Munkája mindennek előtt a férfiak hadbavonulására és a rendelkezésre álló munkaerő megszervezésére terjed ki. A székely községekben és falvakban mindenütt hathatós segítséget nyújtanak a hatóságoknak a Székely Határőr Egyesületekben megszervezett munkaerők.

egyesületek száma itt 45, a tagozatoké 19, a csoportoké 4. Háromszék vármegyében 100 község beszerzése történt meg 49 egyesülettel, 24 tagozattal és 27 csoporttal. Udvarhely vármegyete területén 119 beszerzett községünk van. Az egyesületek száma 50, a tagozatoké 61, a csoportoké pedig 8.

Az egyesületi munka a beszerzett községekben megindult és rövid idő alatt is igen szép eredményeket mutatott fel.

Vitéz Csikós Jenő könyvéből:

Beszélgetés egy szovjet tanárral

Hogyan készült a Szovjet a világ bolsevizálására — A bolsevista propaganda csődje —
A szovjet falvak lakóinak nyomora

Nem régen jelent meg a *Stádium* kiadásában vitéz Csikós Jenőnek, az ismert katonairónak nagy érdeklődésre számotartó könyve: *Túl a Kárpátokon*. A képekkel bőven illusztrált és lebilincselően érdekes könyv a titokzatos „másik” világot, a bolsevizmus világát mutatja be olvasóinak.

Szovjetországról a valóságban csak a most folyó világháború óta alkotott némi képet magának az európai ember, mert mindazok, akik az újabb világegést megelőző években a Szovjet beleegyezésével jutottak el a „vörös paradicsomba”,

csak ünnepélyes fogadtatást, jól megrendezett népgyűléseket, a charkovi amerikai negyedet, az istentelenek kievi székházát, Moszkvát, a dnyepetrovszki erőműveket és néhány, a külföldiek és a propagandafelvételek számára épült mintafalvakat láttak.

Gide, az ismert francia író esete azonban még így is bizonyít, hogy azokra, akik a GPU és a szovjet hatóságok árgus-szemű megbízott vezetőinek kalauzolása mellett is nyitott szemmel járták a „vörös cár” birodalmát, minden addigi elvárásuk ellenére a kiábrándító valóság erejével hatott mindaz, amit az Ural hatalmas ujságvárosának pazarkiállítású propaganda-füzetei, a külföldnek szánt szovjetkiadványok és az oroszországi rádiók délibábos színekben kíséreltek meg

az idegen elé vetíteni. Vitéz Csikós Jenő 5000 kilométert tett meg ebben az országban még azokban az időkben, amikor a bolsevista hordák sietve adták fel egyik helyiséget a másik után az előnyomuló német és szövetséges csapatoknak. Ezek a helyiségek bent, mélyen Oroszországban, akkor még

frissen viselték magukon a szovjet uralom bélyegét,

nem lehetett tehát a megszálló „barbárok” okolni az ezerarcú, kiáltó szovjetnyomorért, hiszen a menekülő bolsevistáknak sokszor még arra sem volt idejük, hogy a helyiségek esetleg hadiszemponiból fontos be rendezéseit szétrombolják. A „Túl a Kárpátokon”

A Szovjet legnagyobb büne

Ujra kérdést szegezek feléje:

— Már hazulról való elindulásom előtt sok iskolakönyvet volt alkalmam látni, olyanokat, amelyeket innen hoztak el hozzánk. Azt mondanám: az első oldaltól az utolsóig mindenféle vonatkozásban sokat foglalkoznak a hadsereggel, annak felszerelésével... Mi ennek az oka?

— Messzebbmenő célja volt és van ennek, a legkisebb tanulóban is igyekeztek felkelteni a hadsereg iránti érdeklődést. Emellett a katonai kiképzés megkönnyítése volt a cél. Teljesen fiszában voltak azzal, hogy elérkezik egyszer a nagy leszámolás. Erre készítettek elő mindenkit a legkisebbtől a legnagyobbig. Kivé-

megdöbbentő realitással mutatja azt a szellemi, erkölcsi és anyagi nyomort, amelyben a Szovjet nagy tömegei éltek.

A könyv lapjain elvonul előttünk a szovjet élet minden borzalma, látjuk hogyan vergődik elvetélt eszméinek diadalrajuttatásáért a „vérző, ordító, jajgató óriás, amelynek segélykiáltását rem hallja meg a megtagadott Isten”.

Az alábbiakban részletet közlünk a könyvből. Rövid beszélgetés ez. Egy középiskolai tanárral, — aki tanári pályáján az első évek lelkesedése után nap mint nap új rádöbbenéssel látta a rendszer bűneit és hazugságait, — folyt ez a beszélgetés, amelynek egy része itt következik:

telek csak mi, öregek voltunk, akik még életben maradtunk.

Eleinte propagandával akarták keresztül vinni a világ proletárjainak egyesülését.

Az csődöt mondott. Akkor gondoltak egy merészet és nagyot. Itt van ez az irdatlan, százhetvenmilliósi kiapadhatatlan ország. Tehát ennek erejével,

fegyverrel kell megcsinálni a világbolsevizmust. Mi az a huszharmincmilliósi veszteség ennek a hatalmas birodalomnak?

De nemcsak embertartalékuk szinte kiapadhatatlan, hanem anyagiakban is tultesznek más tisz országon. Ez volt az oka. De hiszen az események is igazolják szavaimat.

Az urak ma nem járnának két-hárromezer kilométerre a hazájuktól, ha ez a feltevés nem lett volna igaz

s az elhagyott, hatalmas hadianyagmennyiség is arról tanuskodik, amit most, jöttükben láttak. Elég lenne más két hadseregnek, amit útonútfélen elhagyogattak.

— Ez igaz, — hagyjuk helyben. — De most már nem szakmába vágó dolgot kérdeztek Öntől, tanár úr. Mit tart Ön a Szovjet legnagyobb bűnének?

Megáll. Rám néz. Felém fordítja tekintetét.

— Különös kérdés, így még nem válogattam soha a bűneiben,

Vitéz CSIKÓS JENŐ:

VIRÁGOS VONATON

Harcba mentél, annyi más ezerrel,
Vitt a nótás, virágos vonat.
Jól tudtad, hogy vért kíván az útad
S nagy csatát vívsz távol ég alatt.

Hazád hívott és küldött a tűzbe,
Az örök föld, mely majd betakar.
A sír, a domb, a hófödte ormok,
Minden, ami szent, örök s magyar.

Őszre fordult rég a nyár azóta,
A Don fölött sír a téli szél.
Minden más lett! Csak te vagy a régi!
Harcos magyar, te még nem pihentél!

Embererdő, harcokcsik csordája
Zöldül rád, hogy: térdre kényszerít.
Eblejtik: akit ők tagadnak,
Küldelmében téged az segít!

Támadások dübörögnek rátok?
Nem rettent meg! Inkább nő erőd.
Fegyvereid öldöklő tűzében
Hányan lelnék örök temetőt!

Ha te kezdesz félelmes csatába
S fölviharzik legendás rohamod,
Az orkán is megirigyel téged
S véresőt nyit hősi szuronyod.

Hű fegyvered mindennél erősebb.
Vele vívod forró harcaid.
Magyar acél! A tűz nem olvasztja!
S a lelkedben: évezredes hit.

Harcbaszállhatsz az egész világgal,
Vártad lehet: Kárpát vagy a Don,
Hited győz majd s diadallal térsz meg
Mosolygósan, virágvonaton.

pedig van neki annyi, hogy egyetlen rezsim sem tud versenyre kelni vele. De most látom,

nem is nehéz a felelet. A legnagyobb bűne: az Isten és a család eszményi fogalmának megsemmisítése.

Ezzel ölte meg magát is. Nem vette számításba, hogy a fegyver, amelyet kezében tartott, kétélű. Megjön mindennek a bõjtje. Sajnos, sokmillió ember élete megy veszendõbe.

Az ucca végén visszafordulunk.

— Azt mondják és azt hirdették, hogy a munkásnak volt a legjobb dolga a Szovjetben, — érdeklõdünk tovább.

— Mindenesetre nem volt olyan állati, mint a földmûveseké. De az is reklám volt. Itt Charkovban volt Oroszország egyik legnagyobb traktor- és tankgyára. Erdemes megnézni, bár romokban hever, mert még mindig van annyi maradványa, amelybõl következtetni lehet berendezésére, szociális intézményeire. Ezt szokták a régebbi idõkben mutogatni a külföldi vendégeknek. Ám most én kérdezek az uraktól valamit. — Milyen a világ arra, maguk felé?

— A mi viszonyaink — feleljük — és a többi európai ország helyzete merõben más, mint Oroszországé. Az itteni helyzetet nem lehet, de nem is szabad összehasonlítani egyik országéval sem. Egészen õszintén beszélek, ha azt mondom, hogy

én nem mernék beletenni ilyen lakásba egy magyar földmûvest, amibe itt emberek megszámlálhatatlan milliói élnek. De nem is menne bele.

Vagy ha belemenne, akkor a következõ órában már nagytakarítás, a következõ héten pedig építés kezdõdne. És ezeket nem dicsekvésbõl mondom, hanem azért, hogy a helyzetet megmagyarázzam.

— Igaza van, — sóhajtja az öreg. — De a nép nem tehet róla. Ez jószándékú, istenfélõ nép, csak vezetni kellene. Helyes irányba. Igaz, hogy az itteni nagy távolságok az országvezetést, a faluk fel-emelését nagyon megnehezítik, de következésképpen, munkával lehetne sokmindent csinálni.

— Hogy élnek a megszállás alatt?

— Most a legnagyobb gondunk a megélhetés biztosítása. Tessék idenezni a kabátsebembe. 12 darab krumplit viszek haza. Ez lesz

a kettõnk ebédje ma, meg napra forgómag.

Éppen attól a barátomtól kaptam ezt is, aki maguknál volt hadifogoly.

Elmondom majd neki, hogy ma

A népviseletet is számüzték

— Valamikor, a világháború alatt jártam már Oroszországban. Nem itt. Másfelé. Abban az idõben sokkal több olyan ruhadarabot láttam, amely jellegzetessége volt az orosz embernek. Jól tudom, hogy most azt viseli mindenki, amit éppen talál és nagy nyomorúság van. De a rongyokban is fellelhetné az ember, ha volna ilyen.

— Nincs! A ruhák is számüztettek.

Emlékeztettek a régi Oroszországra, azért pedig halál jár!

Egységesítettek itt mindent: a ruhától kezdve az emberig. Ezért aztán nem volt egy emberben sem ambíció. Nem lehetett különb, mint a másik. Vagyont, vagy jobb megélhetést nem szerezhettek. Nem volt érdemes fönnie magát. Hogy mennyire vigyáztak a Szovjet urai a nép elszigetelésére, arra jellemzõ, hogy

csak politikai biztosoknak és az egészen megbízható embereknek lehetett rádiója. A többieknek csak központi kapcsolású hangszórójuk volt.

Csak Moszkva leadásait hallgathatták.

— S általában: hallgatták?

gyarokkal találkoztam és hogy milyen sokat beszélgettünk.

— Még egy kérdésem lenne Tanár úrhoz.

— Tessék!

— A rádió hallgatása csak városokra vonatkozott. Mert a falvakban nem igen volt olyan ember, akinek mégcsak gondolt volna is ilyesmire. Hiszen látták az urak, mi a falvakban a helyzet.

Elbúcsuzunk... mindennél többet ért ez a kétórás beszélgetés olyan emberrel, aki különbséget tehet a ma és a tegnapi között.

A Führer mondta:

... A háborút, amelyet Anglia és az USA abban a hiszemben kezdett, hogy az európai egyensúlyról szóló régi hadi- és politikai politikájának folytatása, nemzetközi zsidóság támogatta és keltette elõ propagandisztikusan, ma azonban ezt a háborút agitatórikusan nem az angol érdekek hasznára viselték, hanem a zsidó világhatalom g. õzelmé érdekében..."

... A nemzetközi zsidó nem csak uszít erre a harcra, hogy Anglia és az USA világhatalom fenmaradjon, vagy pedig megtartsa világhatalmi pozícióját, hanem azért viseli, hogy Európa bolsevizátódjék, mégpedig Angliát is érteve..."

A Kárpátok előterében

A magyar honvédség rohamra indul egy vasútállomás ellen

Ponyva a Székelyföldön

A gyilkosságokról, rablásról, csempészekről szóló ponyva annyit szerepelt már a különböző napilapok és folyóiratok hasábjain, hogy az ember azt hinné, nincs is már semmi, amit el ne mondtak volna a SzívekHarcáról és társairól. És mégis van egy dolog, amiről talán a különböző érdekek miatt, esetleg álszeméremből, vagy éppen azért nem írt senki, mert

soha nem nézett utána, hogy mi az a sajtótermék, ami a legtöbbször megfordul a székely ember kezében.

Rántsuk le tehát a szemérmes leplet, vagy a porréteget fújjuk le ezekről a titokzatos »remekművekről« s tárjuk fel az igazi és való helyzetet!

A Székelyföld is azt mutatja, amit a többi vidékek városai és falvai: az egyszerű ember leginkább a kalendáriumokat olvassa. Ezen a téren aztán nem is volt bőjt, mert még egy évvel ezelőtt is annyiféle mesemondó, csodálatos, mindentudó, kincses, székely, tudomisenmiféle kalendáriumot kaphatott az ember, hogy

ha összevászárolja mind ezeket az ismeretlen, erkölcsi és szellemi értelemben semmitmondó nevekkel jegyzett könyveket,

egész ál-kulturfölnyét építhetett a papirhalmaból.

Kik voltak a naptárak kiadói, illetve »szerkesztői«?

Beszéljünk nyíltan és őszintén: akkor, amikor a lapszerkesztést sajtókamarai tagsághoz, a hivatásos újságírók erkölcsi szerveztségéhez, súlyához és hozzáértéséhez kötötték Magyarországon, senki sem gondolt arra, hogy külön szabályokat kellene hozni az ártatlannak látszó fővárosi és vidéki kalendáriumtermés ellenőrzésére s színvonalának biztosítására. Még pedig azért nem, mert például

a Székelyföldön sok olyan zug-naptárkiadó (és természetesen »szerkesztő«) volt, akinek kiadványait illetékes helyen nem mutatták be,

de annál jobban terjesztették a falvak népe között, amiről a sajtóélet ellenőreinek nem is volt sejtelme. Ezek a nyomdász-mesterek, könyvkötők, fűszerkereskedők, ügynökök, sárgára bagózott kezű iktatósági irodatisztek

nem vertek nagydobot, különösen a Sajtókamara és a többi sajtóellenőrző hatóság felé nem, hanem kinyomatták és a sutogó, de jól bevált híresztelés nyomán eladták fércműveiket.

Volt olyan falu, ahol több, mint százötven ilyen naptárt adtak el egyetlen évben. És mi volt a kalendáriumok tartalma? A legostobább műkedvelő-írómányok, izléstelen anekdoták, konyhareceptek.

A kötet elején díszelgett a hírhedt »Százestendő s jövendőmondó«. Mi ez a köön »naptárirodalmi műfaj? Kinrímek, hátborzongató verszetek arról, hogy mennyi bort, buzát és békességet hoz majd az új esztendő s még mi minden jót kíván a »kalendárium« szerzője. Természetesen sem okos gondolat, sem művészi forma nem mentette meg a lesújtó véleményytől ezeket a verseket. Végül, hogy valami »jóslat« is legyen bennük, ami esetleg be is következhetik az év folyamán, mindenikben benne volt pontosan, hogy ha júliusban nem esik az eső, akkor szárazság lesz, de ha októberben leesik a hó, akkor korai télre lehet számítani. Ezt követte aztán az agyonhasznált naptárfejekkel ékített naptári rész. Ez a csillagászok dolga, szerencsére. De jöttek végül az »elbeszéléseknek« csúfolt sefüle-sefarka házidolgozatók Laposfej Mátyástól és Higeszü Lukrécjától. Ahány csalódott vénkisasszony, szerelmes varrólány, irodalomba-bokrosodott tisztviselőnő, az mind itt gyöngyözte ki rettenetes »irodalmi kincseit« a türelmes nyomdafesték segítségével.

Voltak azután szerelmes levelek, virágnyelv, álmoskönyv és minden, ami értéktelen és rossz. Slágereket is talált az olvasó és az örökös régi tréfákat Deák Ferenc pipájáról.

Csak éppen az írók és az irodalom nyoma nem látszott a két vagy szürkefedelű naptárakban.

Sem népdal, sem ballada, sem mese, sem a magyar írók magyar művei nem kaptak helyet, mert sokkal hasznosabb volt, hogy ha Laposfej Mátyás még egy huszast is fizetett a kiadó-
nak, ha ez »beleteszi« íromá-

nyát a kötetbe, semhogy a kiadó fizessen az igazi íróknak.

A nép pedig szereti a régies dolgokat, különösen azt, amit megszokott. Ha megkapta, meg is vette ugyanazt a kalendáriumot minden évben, csak éppen az újabb »évfolyamot«. Mert már előre tudta, milyen rímek lesznek a versekben, milyen tréfákat és tanácsokat talál benne, hát kevés fejtörést okoz majd az elolvasása vagy a kötettel való megbarátkozás. Az »igénytelenség orgiáját« ülte minden zugkiadó és minden kalendárium dilettáns szerkesztője s csak nagyon kevés jót hozott ezen a téren a magyar egyházak legtöbbször csak egyházi vonatkozású, de legalább nem értéktelen naptárkiadványa, vagy az Erdélyrészi Hangya néhány év óta megjelenő kötete, mely már *Móricz Zsigmondot, Erdélyi Józsefet, Nyírőt, Tamásit, Tompát, Tömörkényt* között népi versekkel és balladákkal vegyessen s komoly szakcikket adott orvosok, közigazdák, közirók tollából. A nép mégis annyira ragaszkodott a ponyva-kalendáriumokhoz, hogy

a jó naptárak mellett is megszerezte s elolvasta a színvonal nélküli szemetet.

Most végre aztán rendet terem ezen a téren is az újrendszer. *Vitéz Kolosváry-Borcsa Mihály* kiadott egy rendeletet, amely szerint az új naptárkiadásokat országosan megtiltja. Reméljük, ezzel

az egyik legveszedelmesebb, mindig hazafiaszkodó színben fetszelgő, de a magyar önfudalot hamisan értelmező, értéktelen szemetei terjesztő ponyva,

az írók és újságírók nélkül, jobb sorsra érdemes és egyébként tiszteletreméltó könyvkötők és nyomdászok kiadásában megjelenő kalendáriumok is végleg eltűnnek.

Bagoly Antal.

* * *

A Székely Határőr Egyesületek Szövetsége kézbevette a nemes-ponyva, az olcsó kiadásu, komoly értékű, tiszta irodalom terjesztését. Erről lapunk legközelebbi számában számolunk be.

A JÓISTEN KATONÁJA

Írta: KÁSÁS ANDORNÉ

Metsző hideg szél sivitva vágtatott végig az orosz pusztákon. A levegőben megkavart hópelyhek szilaj hullással futottak a kergesre fagyott föld felé, amely mindjobban vastagodó fehér takarója alatt téli dermedésben szunnyadott.

Itt, ott apró kupacokat emelt a szél játékos kedvében a porzó hóból, hogy később legyen mit szétrombolnia. Mint valami örökké hullámzó vízhat, úgy mozgott, nyugtalanodott a beláthatatlan fehér vidék a kirtartó, fagyasztó áramlástól.

Jól megépített fedezékek ölen honvédek pihentek. Ugy ültek ott békés hallgatásban a bajtársiasság melegítő érzetével lelkükben, mintha nem is a harc vonal közvellen árnyékában, hanem valahol a csalókan megszótt káprázatos, deli mese képek földjén: a Székelyföldön lettek volna csillagleső, nyári éjszakában.

A fedezékben felszerelt telefon jelző-csengője élesen megszólalt. A hradó-honvéd fülére vette a hallgatókagylókat és jegyezni kezdett az előtte fekvő papiros tömbre. A parancsnokság rendelkezett. Megparancsolta egy felderítő járőr útrabocsájtását.

Néhány perc múlva már elindult a háromtagú járőr, hogy végigcserkésze a terepet. Az önkéntes vállalkozókból alakított járőr élén Kiss Péter tizedes haladt. Kiss Péter szerette az ilyen megbízásokat. Egészen fiatal ember volt. Lelkes katona; igaz magyar, aki szívesen és minden tudása latba vetésével szokta végezni azt, amibe belekezdett.

A viharzó szél zenéje csúcspontra hágott, mikor a három honvéd a szabadba lépett. Szótlanul, megosztott figyéllyel haladtak előre a süppedő havon. Bizony nem volt könnyű mesterség áthatolni ezen a téli tájon, ahol tányéraknak bujtak meg elszórtan a föld fagyott kerge alatt. Egy téves lépés, vagy szerencsétlen véletlen elég, hogy egy ember élete befejeződjön.

Kiss Péter megállította em-

bereit és sokáig figyelve hallgatódzott, majd távcsővel végigkutatta a vidéket. Azután újra elindultak. Lopakodtak, nézgelődtek. Sehhol semmi, amit jelenteni érdemes. A faluban semmi sem mozdult. Hideg kémények és üres falak mindenfelől.

Kiss Péter tizedes megállást intett embereinek és ő maga egyedül belépdesett a házak közé. Hirtelen fordult egyet és új irányba tekintgetett és ekkor a hóra meredve megpillantotta ott egy vaskos cipőorr bemélyedt nyomát.

A felfedezés lázbahozta a tizedest. Bárki járt erre, még itt kell lennie a faluban. A nyom még egészen friss. Kiss Péter felegyenesedett és keményen megmarkolta puskáját.

A köd egyre sűrűsödött. Már csak lépésekre lehetett látni az ereszkedő párafüggönyön keresztül. A honvéd átment a néptelen falun. Óvatos kereséssel kutatta emberét. Tervszerűen vizsgálta a házakat. Egy nyomoruságos ablakon bekémlelve, majdnem kiejtette kezéből a fegyvert meglepetésében. Valami gyenge mécses-től megvilágított helységbe látott. Vagy huszan szorongtak a szűk helyen elvadult külsejű, gyilkostekintetű emberek. Mind egyik kezében puska. A husz puska lövésre készen az ajtó felé irányult. Husz golyó csinál abból szifát, aki az ajtón be talál lépni.

Kiss Péter zajtalanul húzódott vissza az ablaktól és sietett embereihez. Pont idejében. Mögötte élesen dörrent egy fegyver és a golyó metszően süvített el a füle mellett.

— A fenyőkhöz! — adta ki a gyors rendelkezést embereinek és loholt velük az erdő felé. Futó alakjaikat hamar elnyelte a köd. Az erdő első fái alatt elhelyezkedtek és várták a bolsevistákat. Az orosz pedig jött, először csak egy lövés hangzott el, de azután megindult a szapora tüzelés a honvédek felé. Mintha csak a köd ellenére is látták volna, hogy a honvédek merre van-

nak. A honvédek sokáig nem válaszoltak a tüzelésre. Nem akartak biztos célpontul szolgálni. Az orosz puskák egyre közeledtek. Már beszédfoszlányok, szitkok hangja is eljutott a honvédek füleihez.

Kiss Péter vaktában tüzelt és egészen közélről hangzó rémült üvöltés volt rá a felelet. A honvédek nekimelegedtek.

Az egyik katona megszólalt: — Tizedes úr! — Nincs már löszerünk!

— Akkor hátrább vonulunk! Még szólni akart, de éles ütést érzett a mellén.

— Ellaláltak! — szaladt ki a szó a száján és fáradtan oldalra dőlt.

Ugy fordult, hogy emberei ne vegyék észre sebesülését és rendelkezett:

— Én itt maradok, de ti, ketten siessetek vissza a fedezékbe. Tegyetek jelentést és hozzatok löszert. Indulás!

A két honvéd hátrafelé küszökölt és Kiss Péter egyedül maradt. Sapkája leesett fejről és homlokát jóleső, de gyilkos hideggel vette körül a fagy. Teste égni kezdett, mint emésztő parázs. Látása elborult egészen. A lövöldözés megszűnt. Egy ideig még orosz csizmák törtető zaja hangzott jobbra-balra, de ez is elnémult.

Kiss Péter feküdt tovább háborítatlanul. Sebének fájdalma végsőkig fokozódott. Zokogni tudott volna, de csak gyenge suttogás préselődött át összehúzó szoruló fogai között:

— Én édes Istenem! Miért kell nekem ennyit szenvednem! Miért nem segítsz meg engem Uram?

A ködfüggöny ekkor megmozdított. Kiss Péter előtte fénye olyan lett mint a Napé. A nagy ragyogásban egy szelíd alak lépett Kiss Péterhez. A honvéd üveges, lázas szemekkel nézett fel rá. Hát látta ő már ezt az arcot? Szűk löfaluja templomának oltárképe jutott eszébe. Áhítatos csodálkozás szállta meg fájó lelkét.

— Uram! Istenem! Krisztusom!

A dicsfényes arc Péter felé hajolt:

— Enyhülj meg Péter! — mondotta nyájasan s a kezét sebére tette kezét.

Kiss Péter panaszosan sóhajtott:

— Oh Istenem! Miért e tengernyi kín? Miért ez az egész küzdelem?

— Érettem Péter! Érettem és a keresztemért! Helyettem vagy most itt, hogy öldöklő kezek ki ne irthassák a jószágot és szeretetet. Az én katonám vagy! A te sebed az én hatodik sebem. A hazádat vé-

ded és vele a családodat, a családban megvédsz engem, az Istent!

— Oh, én édes Istenem! — mondotta Kiss Péter és már nem érezte sebének fájdalmát. Végtelen megnyugvás és béke költözött lelkébe. Lehunyta égő szemeit. Messzi magasságból a megújuló szél csodálatos szelid zenének lágy ütemeit hozta felé.

Felszakadt a köd és hó kezdett ismét szállingózni. Kiss Péter mozdulatlanul feküdt a téli éjszakában. Félig már beborította a hó mire rátaláltak.

Erejének végső maradékát szedte össze, mikor egy tiszt kérdően hajolt föléje és jelentette: Kiss Péter magyar honvédtizedes... a jó Isten katonája.

Néhány szó a „Kolhoz“-ról

A szovjefalvak népének élete a kolhoz-munkától Szibériáig - Hogyan lájja a kommunista mezőgazdasági rendszert az orosz föld munkása

A magyar falvak közönségét az orosz kommunizmussal kapcsolatban legjobban a »kolhozok«, a kommunista mezőgazdasági rendszer érdekli. Erről mondunk néhány szót az alábbiakban.

Neve a címnek orosz rövidítéséből adódik (fordításban: »Közös gazdaság«).

A régi kiscgazda-birtokból 500—5000 hold terjedelemben

A kolhoz-alakítások hiteles története

Mindenek előtt azzal a kérdéssel is érdemes foglalkozni, hogy hogyan is alakultak meg ezek a közös gazdaságok. Hiszen tudvalevő, hogy az orosz kiscgazda sem szerette kevésbé a földjét, gazdaságát, mint a magyar. És mégis lemondott róla.

E sorok írójának alkalmá volt az orosz falu népével beszélgetnie. Sokat kérdeztem meg, hogyan történt ez az átalakulás és mind egybehangzóan mesélték el, mikép lett a kiscgazdaságokból a »kolhoz«.

Messze kell visszanyulnom a dolgok ismertetésében, az 1918--22-es évekbe. A forradalmi zavargásokba és rendetlenségbe fulladt Oroszországban az alig számottevő, kicsi kommunista párt vette át a hatalmat. Az ország minden sarkában ellenforradalmi mozgalmak ütötték fel fejüket a kommunisták letörésére és a fehér csapatok minden oldalról szorongatták a kommunista kormányzatot. A kormányzat segítségért a föld népéhez fordult. — »Jönnek vissza a földbirtokosok, el akarják venni a földeiteket! Szolgátságba akarnak vetni! — harsogta a propaganda. És a gazda

alakították meg ezeket a gazdaságokat, a kolhozokat, melyeknek gyenge gazdálkodási és munkarendszere ma már külföldön is közismert. Az üzemet a falu lakossága közös munkával műveli. Vezetőjét a falu lakossága választja, aki a gazdaságot a kerületi gazdatiszt (agronom) rendelkezései szerint irányítja. Hogyan dolgozik egy ilyen gazdaság?

»beugrott« a hírverésnek. A földművestársadalomnak, az »Eszerék«-nek nevezett régi ellenforradalmi parasztpártnak segítségével le is verték az ellenforradalmakat. *Kolcsak, Demnikjev, Wrangel* tábornokok csapatait kiszorították, megsemmisítették.

»Szabad« elhatározásból...

Ügylátszott, fényes napokra virradt a parasztság. A kormányzat néhány évig, amíg meg nem erősödött — nem bántotta őket. A »kulak«-oknak nevezett öntudatos kiscgazdák voltak a falu urai. Helyzetüket azonban nem sokáig tarthatták.

2 millió kiscgazda pusztulása

De nem mindenhol ment ez ilyen simán. Ahol a parasztpárti »eszerék« megszervezettsége erősebb volt, ott fegyveres ellenállásba mentek át. Megkezdődtek az ismert partizánharcok, amelyek 4—5 évig is elhúzódtak. A leghíresebb a Moszkvától délre eső tambovi kerület ellenállása volt. Itt a parasztpárti csapatok még Moszkva ellen is felvonultak. Igéretekkel szerelték le őket. Az ígéret ígé-

Nemsokára megjelentek a falvakban az agitátorok és nagy hangon a közös gazdálkodás előnyeit dicsérgették hallgatóságuk előtt. Aztán népgyűlésekre tereltek a lakosságot és ott azt ajánlották a gazdáknak, álljanak össze a »Kolhoz«-ba. Az első népgyűléseken többen ellentmondottak, vitatkozás indult. — *Éjjel pedig megjelentek a GPU emberei a lehangosabb ellentmondók lakásán és azokat családjukkal együtt elvitték. Többé soha nem kerültek elő. A következő népgyűlésen már nem volt ellentmondás és a kolhoz megalakítását néhány »előre megdolgozott« ember, a falu alja, hangosan követelte. Ha még akadt vitázó, azt éjjel szintén elvitték. A többi gyűlés már vita nélkül folyt le és számosan szavaztak az összeállítás mellett is. Ekkor pedig a nem helyeslő hallgatókból vittek el néhányat. Végül a falu megmaradt lakossága népgyűlésen egyhanguan megszavazta a közös gazdálkodás megalakítását. A »kulakok«, a régi kiscgazdák közül a legtöbben eltűntek, vagy legalább is éveket töltöttek testet-lelket ölt kényszermunkában Szibériában.*

ret maradt s a harc abbahagyása után kényszermunkatáborba kerültek. Ebben a harcban az elpusztult kiscgazda-parasztok számát hivatalos becslés 2 millióban állapította meg.

Egy ló »gazdát« keres

És mindenütt megindult a közös gazdálkodás.

Mindenkinek be kellett szolgálatnia lovait, állatait, azonban sokan inkább leöldösték ál-

lataikat. Sok szép és jó lóból lett bunda.

Az akkori időkben szájról-szájra járt a következő adoma:

A gazdának szép kis lova volt. Nem akarta beadni a közös istállóba, mert ott semmire sem becsülték. Megtartani sem merte.

Az állatállomány pusztulása

Az állatok pedig bekerültek a közös istállóba, ahol napi 8 órai munkára fogták őket. Ellátásukat, gondozásukat az végezte, akire éppen sor került és úgy, ahogy azt a kolhozvezető jól-rosszul elrendelte.

A kolhozvezetőt ugyanis választották. Leginkább a régi nincstelenek közül, mert a régi gazdák legjobb esetben Szibériában szenvedtek. Mit érthetett a választott vezető egy nagy gazdaság irányításához? A kolhozbeliek pedig csak tessék-lássék dolgoztak.

Pusztult is minden, különösen az állatállomány. Az időszerű munkákat elodázták. Hogy ez mit jelent, elképzelhetjük. Hiszen a mezőgazdaságban minden munkát a kellő időben kell elvégezni és jó gazdáinknak bizony gyakran kell világostól-vakulásig, derékszakadásig dolgozni, ha szívükön viselik a termelési érdekeket. *A kolhozban elkésett minden munka, rengeteg termés pusztult el a földeken.*

Éhinség

A hivatalos hírverés különben is azt hirdette, hogy igavonó állatokra nincs szükség; a Szovjetben a gépi gazdálkodásra térnek át. És valóban megindult a traktorművelés. — Kerületenkint felállítottak egy-egy traktorállomást (MTSz). Onnan kellett igényelni a kolhozoknak, a kerületi agronom útján a szükséges gépeket az időszerű munkákhoz. A gépek előbb vagy utóbb csakugyan beérkeztek és elvégezték a kívánt munkát. De csak a legritkábban sikerült ez a kellő időben.

A traktorokkal szántottak, vetettek és az első években még javult is némileg a terméseredmény, hogy annál nagyobb zuhanjon később.

Traktor után nincs trágya, az állatállomány pedig lecsökkent és a műtrágya is hiányzott. A

mert félt, hogy ha megtudják, büntetésből kényszermunkára viszik. Nagy táblát készített hát, lova oldalára akasztotta és kicsapta az állatot az ország-útra. A táblán ez állt:

»Jó lovacska keres egy valamire való gazdát«.

terméshozam zuhanása végül a gazdag, hatalmas orosz síkságokon különösen 1933-ban, nagy éhínséget idézett elő, mely azután véglegesen megtörte a földművestársadalmat, ennek ellenállását és megkezdődött a föld népének, férfiaknak, asszonyoknak, gyermekeknek lélektelen robotmunkája, amit mi elképzelni is alig tudunk, pedig nálunk ugyancsak kiadósan kell dolgoznia a gazdának.

Nem volna teljes a kép, ha nem beszélnék arról is, ami örömet kellett volna hozzon a kolhoz robotban elnyűtt társadalmi életébe: az osztozkodásról. Mert hiszen a közös munka után a munkaeredményen való osztozkodás előnyeit hangsúlyozta a közös gazdálkodást dicsérő hírverés.

Igy fizették a föld népét

Nagy szenvedések az emberi lélekben néha idővel valami önmarcangoló gúnyt érlelnek. A meggyötört lélek sorsába való tehetetlen megnyugvás ez. A »minden mindegy« keserű élet-szemlélete. Az ilyen ember egy-egy mondása, saját engesztelhetetlen sorsának kifigurázása mély életigazságokat, a maga tragédiájára való keserű rádöbbenést tár fel. Az orosz néplélekben is felfakadtak ezek a szomorú eszmélések egy-egy adoma vagy mondás mély jelentőségében. Lássuk csak, mi volt a kolhoz népének véleménye:

Két szomszéd összevész. Előfordul ez mindenfelé. Szidják egymást, mint a bokrot, leszedik az eget és a csillagokat és ráolvasnak egymás fejére mindent, ami a szájukból kitelik. Végre kifulladásnak. Az egyik még nagy lélekzetet vesz és ki mondja a végső átkot:

— *Bár választanának meg kolhozifőnek és maradnál benne vagy egy-két évig!*

■ Jó állás lehet ez! ... ■

A kolhoz a terményekből először az államnak adta, amit kivetettek reá. A kivetés mennyiségében az évek során — ahogyan a háborúra való felkészülés költségei is egyre emelkedtek — állandóan növekedett, pedig a terméseredmények a már említett rendszertelen és okszerűtlen gazdálkodás miatt egyre csökkentek. *Az állam nem ismert irgalmat, halasztást.* Az adó leróvása után nem sok maradt. A maradékból kellett leadni a géprészeket a traktorüzemeknek. Ezek sem engedtek el egy kiló búzát sem. Ami megmaradt, az került volna elosztásra.

Mi és a németek a megszállás alatt 200 gramm napi buzafejadagot hagytunk meg a lakoságnak, amiért nagyon hálásak is voltak. hiszen *ennyi kenyeretők 1930 után nem kaptak és a gazdag síkságokon hónapokig úgyszólván csak burgonyán éltek.* A közből azután lopott mindenki, ahogyan csak tudott. Ez természetesen csökkentette a terméseredményeket. A kolhozvezetők pedig büntetésből Szibériába kerültek.

A későbbi években rátértek a nálunk akkord (szakmány) munkának nevezett teljesítménymunkára. A teljesített munkát terményben vagy megváltásban megfizették. A munkások állandó csoportokban, »brigád«-okban dolgoztak. Nálunk »bandának« mondják.

A napszámber-alap napi 1 kg. buza volt, melyhez burgonya és tej járt. A férfinak, az asszonynak, sőt még a gyermekeknek is a kolhozba kellett járniuk, hogy a szükséges élelmet megszerezhessék. Az esetleges ritka feleslegeket és lopott terményeket azután feketén eladták. A legnagyobb baj azonban az volt, hogy az elszámolásnál becsapták a föld munkálóját. Ha fel is jegyezte a teljesített munkát egy-egy okosabb kolhozmunkás és az elszámolás az övénél sokkal kevesebbet mutatott, szólni úgy sem mert, mert a brigádvezető jóban volt a dologtalan, duhajkodó komiszárral (rendőrféle), osztozkodott vele. *A panaszos hamarosan kényszermunkatáborba került.* Meg is

járta a kényszermunkát, száműzetést, a »szülkák«-t, a legtöbb valamire való falusi.

Mivel a kolhoz állattartása nem vált be, a legutóbbi években megengedték minden családnak, hogy egy tehenet tartson. A kolhoz adta a takarmányt. Ennek ellenében azonban bizonyos mennyiségű tejet kellett beszolgáltatni. — Ezt a rendszert a háborús gazdálkodás során a pontrendszerben mi is megismertük. — Kenyér bizony a Szovjetben békeidőben is szűken adódott és burgonya volt a paraszt főeledele. De az orosz egykedvűséggel viselte el ezt az állandó nyomorúságot. Bő gyermekáldással pótolja a kényszermunkára Szibériába száműzötteket és elítélteket. Ez a szaporaság jelenti ránk a legnagyobb veszedelmet!

Kalinin nagybátyja és a két nadrág...

A falu népének sorsáról és a kommunizmusról a háború előtt a következő adoma járta a Szovjetben:

Kalinin, a szovjet állam elnöke, paraszti származású. (Persze, szava alig van, mert a Szovjetben Sztalin parancsol, mint a párt és a végrehajtó bizottság főtitkára.) Egyszer ellátogat szülőfalujába, ahol felkeresi nagybátyját. Beszélgetnek:

— *Hogy s mint vagy, gyagyuskám?* — kérdi Kalinin a nagybátyját.

— *Megvolnék, édes öcsém!* — feleli az öreg.

— *Hát ugye, jobb most, mint ezelőtt?*

— *Jó, jó. Persze dolgozni akkor is kellett, most is. Akkor is más szedte le a tejfelt, — most sem marad meg az nekünk... De mégis csak megvagyunk.*

Hallgatnak.

Aztán ismét megszólal az öreg:
— *Édes öcsém! Okos ember vagy te! Naqyon felkapaszkodtál az uborkafára. Naqykutya lettél... államelnök. Hát? Nem panaszból kérdelem, hiszen nagyon jól van ez így. Mi vagyunk az országban az urak! De mégis csak megmagyarázhatnád nekem, hogy azelőtt mégis csak volt vagy két nadrágom. Egy munkára és egy ünneplő... Most már csak egy van. — Hogy lehet ez? Nem egészen jól van ez!*

— *Ugyan, mit méltatlankodsz ezen, gyagyuskám? Hát nem hallottál még soha országról, — felelte nagybátyjának Kalinin államelnök, — ahol egy nadrágjuk sincs az embereknek? — Afrikának hívják.*

Hosszas csend. Az öreg hűmög. Végre felderülve megszólal:
— *Értem már! Abban az Afrikában bizonyosan már régebben megvan a kommunizmus, mint nálunk!...*

A szovhozok

Igy fest néhány szóval a kolhoz élete. Hogy bővebben ismertessük, arra ezúttal nincsen hely. Részünkre, amikor arra jártunk, a kolhoz fátlan térség közepén kopott, szürke istállókat jelentett, ahová lovainkat beállíhattuk. Rendetlen nagy-

udvart, oszlopokon álló magtárt, fából és rozszant kovácsmühelyt, ahová a szél és hideg elől melegegdeni betértünk. Lakások nincsenek a kolhozban, a faluból járnak be munkára az emberek.

A szovhoz-ok (szovjetgazdaság) a régi nagybirtokokból alakított állami birtokok, ahol sok gépi berendezéssel már rendeztebben gazdálkodtak. Akár egy nagyuradalomban minálunk, a szovhozban cukorgyárat, szeszgyárat, iskolát, szórakozó ott-hont létesítettek, de a munkás sorsa ott sem volt rózsásabb, mint a kolhozbelieké.

Szabad ipar a Szovjetben nincs, a falusi iparos a kolhozban dolgozik. Hogy miként megy ez és mi a sorsa a kolhozban nem tartozóknak, erről máskor írok. (T. J.)

Ez a „vörös paradicsom“!

Amikor a Dinamo-zenekar harsogása nyomja el a tarkólövés csattanását

Szimferopolban, a Krim-félszigetnek a hadijelentésekben is sokat szerepelt városában középkori ízű dráma játszódott le 1937 augusztus 24-én. Most, amikor a nyugati civilizáció és a keresztény kultúra ellen fenekedett keleti rém, a bolsevizmus véreskezü pribékjei: *Sztalin* és zsidó tanácsadói azt akarják elhíttetni a világgal, hogy a kommunista Oroszország nem ellensége a kereszténységnek, időszerű emlékezni erre a napra.

Egy püspök a vérpadra lép.

Reggel 9 órakor a szimferopoli nagytéren ezrek és ezrek jelentek meg, a szovjet katonaság négyszöget formált, a négyszög közepén magas emelvény állott. Pár perccel később, hogy a katonaság elfoglalta helyét, a közeli várbörtön kapuja megnyílt és hat vörös katona kíséretében magas, sovány, püspöki ornátusba öltözött pap lépdelt a vesztőhely felé. Öltönyén száradt vérfoltok, testén számtalan seb és sérülés. A börtönben csak akkor kapott enni-valót, ha előzetesen szöges korbacsal véresre verték.

A szimferopoli katonai parancsnokság erre az alkalomra Moszkvából hozatta le a híres

Dinamo-zenekart, a Szovjet legnagyobb zenei együttesét. Ez a százhusz tagú fúvós zenekar játszotta a vörös hadsereg katonadalait és az internacionálét 1937. augusztus 24-én, Oroszország utolsó római katolikus püspökének kivégzésénél.

Az áldozat kemény, határozott léptekkel ment fel az emelvényre, hideg tekintetét végigsiklatta a tömegben. A zenekar elhallgatott s a magasrangú, vöröshadseregbeli tiszt, aki mint bíró szerepelt, felolvasta az ítéletet:

— *Frison Sándor* római katolikus püspök, népünk egyik legveszedelmesebb ellensége, a kém, az áruló, a szabotőr, most bevégzi földi életét és ezzel megszabadulunk egy embertől, aki pillanatra sem szűnt meg ócsárolni a bolsevizmus áldásait.

Kezdjétek, hát, istentelenek!

— Beszélhetek a néphez néhány szót? — kérdezte határozott hangon az elítélt.

— Egy szót sem! — hangzott a felelet.

— Akkor hát kezdjétek, istentelenek!

A Dinamo-zenekar újból harsogni kezdett. Egy vörös katona a pap hátamögé állt, durva

ütéssel leverte fejéről a kopott, összetört püspökföveget, kihúzta szolgálati pisztolyát, körülményesen a pap tarkójához illesztette.

A lövés éleset csattant, az áldozat leroskadt a deszkákra. És lent a téren felhangzott az istentelenek himnusza abban a percben, amikor Oroszország utolsó katolikus püspöke mártírként kilehelte lelkét.

A népért a cári elnyomás ellen.

Frison Sándor orosz-német családból született a Krim félsziget egyik városában. Az ukrainai Romniban végezte teológiai tanulmányait és elismert tudósként tért vissza szülőföldjére, ahol mint plebános máris szembe került az akkori cári hatalommal. Állandóan ostromozta az orosz hatalmasok elnyomó politikáját. Megjósolta, hogy ez az állapot előbb-utóbb végromláshoz vezet. Hiába kínáltak neki kincses stallumokat, ha elhallgat. Frison élete végéig szegényember maradt és papi működését arra az alapelvre építette fel, hogy Krisztus sem hajszolt anyagi javakat, a Meg-

váltó sem keresett soha földi örömeket, az igazi pap tehát csak akkor végzi munkáját Krisztus szellemében, ha lemond minden csillogásról, jólétről és önzetlen szegénységben maradva dolgozik a gondjaira bízott nép soraiban.

Ezt az embert sem ígéretekkel, sem ajándékkal nem lehetett elhallgattatni. Ez a jelentés futott be a cárhoz a kercsi plebánosról, akit ezek után hathavi szigorított börtönre ítéltek »tulságosan szabad szájáért«.

A tömegeket féltették az egyháztól.

Mikor a cári hatalom valóban a bolsevista forradalom vérfürdőjébe fulladt, mindenki azt hitte, hogy Frison, akkor már püspök, a nagy népbarát, a rettenhetetlen népharcos ideje elérkezett. Néhány hónap múlva azonban Frison a bolsevisták istentelensége ellen emelt szót. Egyik beszédében kikelt a moszkvai vérengzők istentelenségei miatt. A népbiztosság erre a Krimbe küldte *Jameljan Jaroslawskit*, az istentelenek szektájának legkegyetlenebb hóhérát. *Jaroslawski*, akinek kezéhez ekkor már sokmillió ke-

resztény kiontott vére tapadt, végighallgatta Frison szónoklatát, aztán felszólt hozzá:

— Meg mernéd ismételni írásban is, amit most mondtál?

— Bármikor, nem félek tőletek! Én csak az igazat mondom.

Másnap *Frison* letartóztatták. A nép háborgott. Erre hónapok múlva, borzalmasan megkínözva kiengedték. Így ment ez évről-évre. A moszkvai vörös hóhérok a néphangulat miatt nem mertek végezni a püspökkel. A sorsra bízták, hogy az elkiűzött ember egyszer csak kiszenved. Frisonban azonban a hivatás és a krisztusi hit tartotta az életet és a zsidó bérencek végül is megunták a reménytelen várakozást. Kivégeztették, nehogy a Krim népét visszaszerezze és megtartsa az üldöztött és zsidók által gyűlölt katolikus egyháznak és a kereszténységnek.

Beszédeit hónapokkal ezelőtt megtalálták a németek és a kivégzés színhelyén emlékművet emeltek a hőselelkű püspöknek, ezt azonban minden bizonnal elsöpörte már a Krimre szakadt újabb vörös vihar.

APRÓSÁGOK GÁBOR ÁRON ÉLETÉBŐL

— Irta: DÁVID IVÁN. —

Annyit komolykodtunk, olyan sokat irtunk róla, hogy minden erdélyi újságíró nevében remélhetem: mindenki tudja, hogy a miénk. Született, dolgozott, meghalt. Ez a rövid élet-története, mint ahogy mindenkié ez. Csak az változik, hogy ki mennyire vállalja életének azt a részét, amelyben dolgoznia kell. *Gábor Áron*, akiről ma szó van, nagyon tudta. Székely volt. Nem szájjal s nem az ősök idézgetésével. Nem volt címe s bár a legnagyobbak között tiszteljük, mai világunkban szinte érthetetlenül:

még csak méltóságos sem volt!

Ugy nőtt ki, úgy emelkedett a szürkeké tömegéből, mint az aranybúza a többi kalász közül. Jött dolgozott, győzött. A szabadságharcot az osztrák kamarilla legyőzhette idegen brávókkal, orosz bérgyikosokkal, de soha meg nem semmisíthette az eszmét. Azt, amelyet *Gábor Áron* a homlokára írt s amely az ő nevét viselte.

Háromszék volt a legerősebb, legöntudatosabb vidék akkor Magyarországon s a mi hősrünk volt ennek a szellemi, erkölcsi magja.

Volt-e azóta is olyan zseni, aki megszervezte a magyart, aki győgszerészt, kovácsot,

kerkest, rézöntőt, tanítót, fűszerest olyan kemény arcvonalba állítson, mint a negyvenkilences kézdivásárhelyiek voltak?

* * *

Még az idegen világban történt. Az író lelkesedésével s a szenációért epedő újságíró vágyával vettem utána magamat. Minden emléket, minden feljegyzést összegyűjtöttem, amit meg lehetett szerezni *Gábor Áronról*. Kézdivásárhelytől Budapestig könyvtárak sorát bujtam, régi fóliánsok, újságok, kéziratos emlékek között kutattam. Jegyeztem s a papirlapok gyűltek az asztalomon. Nem volt nála érdekesebb anyag, nem volt ami jobban érdekelt volna.

Az erő, a mindent elsőprő, komoly akarat, a győzelmes magyar hit

olyan áramlással rohant felém a sárga papirlapokról, hogy szédültem tőle.

És volt egy nyom: a fia.

A *Jusztina*, a pupos, kicsi, gyönyörű arcú Jusztina gyermeke. Négy, vagy talán csak három éves volt, amikor ágyugolyó találta *Gábor Aront*. Kár, hogy ennek a percben nem állított senki még kellő emléket. A kicsi asszony, a gyönyörű arcú Jusztina a nagy férfi mellett volt.

Kard volt neki is az oldalán és pisztoly az övében.

Hogy hol volt addig a gyermek, nem lehet tudni. De az anyának, a fiatalasszonynak, a törvénytelen kedvesnek leszámolnivalója volt a szabadság elnyomóival, azért ment a hőssel. S küzdött mellette. Amikor a golyó halálos sebet vágott a hős testén, ő borult föléje gyógyító, ébresztő vággyal, tiszta szerelemmel.

Utána, hogy még azt a régi órát is elszedték tőle, amit a hős viselt és semmi emléket nem hagytak nála, eltűnt. Nagy Sándor írja, a volt pap, a hős egykori segédtszta, hogy Jusztinát többé nem látták. Talán Bulgáriába ment s ott egy munkás felesége lett. A Gábor Áron fia vele ment. Ki tudja mi lett belőle, kinek lett apja, mik voltak az álmai, vágyai? Mit érdekelte akkor az embereket a hős fia?...

*

A családomban megtaláltam a konyhában

egy öregebb húsörlo gépet. Nagyanyám hagyta a leányára s mondta, hogy Gábor Áron készítette. A név rajta is van a masinán. Nehézkes, komoly, öreg szerszám. De majdnem száz éve használják s ma is jó. Szegeden van egy ágy, amit ő faragott. A harmadik emléke ugyancsak familiáris: régi, csupa emléket mondó fiókos szekrény. Amit úgy hívnak »kaszten«. A kaszten harmadik fiókjában ez olvasható, tintával a festék alá cirkalmazva: »G. Á. Bereck 184...« Hogy mi volt az utolsó évszám, az titok. Egy tudalékos úr annak idején gyalulni kezdte a szekrényt, mondván, hogy öreg s újítani kell.

*

Néhány emlék. Forgácsok, apróságok. Tiszta szívből áldozom az ő emlékének ezt a néhány sort.

Kevesen becsülik ma érdek nélkül az igazi nagyságokat.

Szemtől-szembe problémáinkkal

Sürgősen meg kell szervezni a Székelyföldön a vérhaj elleni küzdelem hathatósabb támogatását

Az eddigi vizsgálatok szerint a vérhaj székelyföldi százalékaránya kétszer nagyobb a volt trianoni ország tertőzési arányszámánál

Megbűntetem az apák bűneit... mondja az Irás. A vérhajnál semmiféle betegségre sem illik jobban ez a mondas. A szülők betegsége nemcsak őket, hanem az ártatlan utódokat is tönkretesz. Kihatásait tehát nemcsak az egyén, hanem a család és a nemzet is megőrzi, hiszen a nemzetek sorsa végeredményben az egyének és családok

sorsától függ.

A mai kor szellemének megfelelően a betegséget nem tekinthetjük többé egyéni szerencsétlenségnek, mert az egyedek sorsa egyetlen nemzetnek sem lehet közömbös. Hogy mégis elkülönítve vizsgáljuk, az csakis az áttekinthetőség kedvéért történik.

A vérhaj következményei

A megbetegedett egyének sem testi nem lelki szempontból nem tekinthetők többé teljes értékűeknek, legalábbis addig nem, míg teljesen meg nem gyógyultak. Csökken a munkabírásuk és ezzel a keresetük. A csökkent kereset egy tekintélyes részét pedig betegségük gyógyítására kell fordítaniok. A vérhaj tudata legnagyobb részüket saját szerencsétlenségükkel való foglalkozásra kényszeríti, némelyeket a bosszúllás, másokat a „minden-mindegy“ álláspontokra sarkalja. Testileg a legkülönbözőbb szövödmények és következmények teszik tönkre egészségüket és munkabírásukat. Ilyenek pl. a belső szervek vérhajos megbetegedései, a vérhaj, a nagy erek súlyos elváltozásai melyek idő előtt sirba viszik az illetőt. Az idegrendszeri zavaroknak mint-egy felerészben vérhaj az okozója és ezek következményeként az elme-

gyógyintézetek lakóinak felét végeredményben a vérhaj juttatta ide. Hasonló arányban veszi ki részét a szívhaj és a hirtelen halálokok közül is.

A halvaszületések

Családi szempontból nézve a vérhaj következményeit, azt látjuk, hogy azok részint az előbbiekből következnek, részint más természetűek. A nemi betegségek általában szétzüllesztik a családi életet. A beteg sokszor tudatlanul is megfertőzi egészséges házastársát. A két beteg egyéntől nem várhatunk egészséges utódokat. Igazolja ezt az a tény is, hogy a halvaszületések egyharmad részét a vérhaj okozza. Az élveszületett, de vérhajos újszülöttek 90—95%-a hamarosan elpusztul betegségében. A vérhajos anyától származó 10 gyermek közül 2 halva születik, négy vérhajban szenved és csak kettő marad

esetleg egészséges. Az ilyen beteg anyától született gyermek, még ha egészséges is, csökkent értékű és rendszerint nem tudja az életben megállni a helyét.

A vérhaj a nemzetek életében

Ezzel el is érkeztünk a vérhaj nemzeti jelentőségéhez. Mint a történelmi példák igazolják, Franciaország, Anglia, Oroszország és végeredményben egész Európa történelmében az utolsó ötszáz év alatt rendkívül nagy szerepet játszik a vérhaj. Elég lesz itt csak arra hivatkoznunk, hogy az 1494-ben Nápolyt meghódítani indult VIII. Károly francia király katonái hurcolták szét Európában az addig ismeretlen betegséget. Az első uralkodó, akiről biztosan tudjuk, hogy vérhajos volt, I. Ferenc francia király. Uralkodásának minden cselekedete az idegbeteg vérhajos egyén logikájára vall, aminek elsősorban itt is a nép látta kárát. VIII. Henrik angol király vérhaja következtében fordított hátat a pápának és alapította meg az anglikán egyházat, mert a pápa nem volt hajlandó hozzájárulni az uralkodó házasságának érvénytelenítéséhez. Erre pedig azért volt szüksége, mert vérhajával megfertőzte feleségét, Aragoniai Katalint s a szerencsétlen asszony egymásután csupa halott gyerekeket szült. Egy királynénak pedig az az első kötelessége, hogy trónörököszt szüljön!

Mint hogy a pápa ellenkezése miatt nem lehetett addig feleségül Boleyn Annát, amíg előző feleségétől el nem vált, első házasságát barátjával, Cranmer érsekkel érvénytelenítette. Ezt persze a pápa sem nézhette tétlenül és kiátkozta érte Henriket. Az angol király erre a kólostorok és szerzetesrendek feloszlatásával és vagyonuk elkobzásával válaszolt. Így kezdődött az anglikán egyház

megalapítása. (Csak úgy mellékesen említjük meg, hogy vérbajos agyvelőben fogant egyház vezetőitől nem is vehetjük végeredményben rossz néven, hogy szövetkeznek a bolsevizmussal, mert — mint látni fogjuk — syphilis syphili gaudet. — Az olvasó szíves elnézését kérjük, hogy kissé szabadon használjuk az ismert latin közmondást!)

Wilson és Lenin is vérbajos

A történelem folyamán számos példa kínálkozik a vérbaj nemzetrontó hatásának bemutatására, itt azonban megelégszünk, ha a legújabb események hátterében megbúvó vérbajra rámutatunk. *Wilsonnak* a népek önrendelkezési jogáról szóló világesaló elmélete vérbajban meghibbant koponyából pattant ki. Így tehát *trianoni nyomorúsigunk végső oka is a vérbajra vezethető vissza, legalább is részben*. Végül pedig az emberiség legnagyobb szerencsétlenségének megteremtője, *Lenin is vérbajos volt* és agylágyulásban pusztult el. Semmi esetre sem hízelgő a

bolsevizmusra nézve, hogy egész ideológiája agyalágyult egyéntől származik. Ezek után csak természetes, hogy a vérbajban fogant anglikán egyház és a vérbajból született bolsevizmus remekül megérti egymást!

Nem szorul külön bizonyításra, hogy a nemzetek szerencsétlenségét a vezetők hibáján kívül az egyének balsorsa is okozhatja. Testileg és lelkileg beteg néppel a legkiválóbb vezetők sem érhetnek el eredményeket. A népességet nemzedékeken át legjobban megrontó betegségek közül pedig éppen a vérbaj a legfontosabb.

A vérbaj elleni küzdelem a Székelyföld egyik problémája

Ha szűkebb hazánk, a Székelyföld problémáit kutatjuk, feltétlenül figyelembe kell vennünk a vérbajkérdést is. Bár teljes és alapos statisztikáink nincsenek, mégis az eddigi adatok alapján megtehető pontossággal következtethetünk a betegség elterjedtségére. A trianoni ország területének átlagos fertőzöttsége 1,5–2%-ra tehető, míg a Székelyföldé 8–12%-ra. A négy székely vármegye 750.000 lakosából ez

mintegy 75.000 beteget jelent, másszóval annyit, mint Marosvásárhely, Székelyudvarhely, Csíkszereda és Gyergyószentmiklós lakossága együttvéve.

E kijelentés után mindenki joggal kérdezheti, honnan vesszük ezeket az adatokat?

Vérbajos anyák

A marosvásárhelyi közegészségügyi állomás 1941 januárjától kezdve mintegy 90.000 vért vizsgált meg vérbaj

szempontjából. Ezek közül csaknem 10.000 bizonyult pozitívnak. Ha tekintetbe vesszük, hogy a fenti számú vérminta legnagyobb része egészségesnek ítélt egyénektől származik, megelégtős betekintést enged meg a tényleges viszonyokba. Természetesen ki kell hangsúlyoznunk, hogy csupán következtetésekre támaszkodunk, amikor az egész lakosságra általánosítjuk és reméljük, hogy a tényleges helyzet ennél lényegesen jobb (?). A vizsgálatok során nyert adatokhoz meg kell még említenünk a kísérőlapokon sajnólag elég gyakran közölt szomorú tényeket is. Átlag minden héten három-négy olyan anyának a vere is kerül vizsgálatra, akiknek kórelőzményében 4–8 halvaszülés szerepelt, s talán még legsújtóbb, hogy ezeknek a szerencsétlen anyáknak legnagyobb része alig van a harmincadik évén. Ilyen, testileg-lelkileg tönkrement nők már aligha fogják szaporítani népünket!

Önként felmerül a kérdés, hogyan lehetne ezen a helyzeten változtatni?

A válasz egyszerű: valamennyi beteg meg kell gyógyítani. Törvényes rendelkezéseink megengedik és lehetővé teszik az ingyenes kezelést, sőt szükség esetén a kényszerkezelésre is módok nyújtanak. A gyógyítás első feltétele azonban az, hogy valamennyi betegről tudomásunk legyen, amit csak az egész lakosság kivétel nélküli átvizsgálásával lehetne elérni.

A felismerés, valamint a gyógyítás legnagyobb akadálya a betegség — eléggé helytelenül — szegyenletesnek tartott természete, s az a tény, hogy egészségügyi kiképzésben nem részesült betegeknek sejtelmük sincs bajuk vérszéleiről. Akadályt jelent továbbá a szeméremérzésnek az a helytelen megnyilvánulása, ami miatt a beteg szégyenli a haját még az orvos előtt is. Pedig az orvosnak tökéletesen mindegy, hogy a beteg hajhullását, vagy vérbaját kell-e gyógyítani. (Igaz, hogy sokszor az előző a másíknak a következménye!). Így azután érthető, hogy legtöbbször a véletlen vizsgálat deríti ki a lappangó vérbajt.

Mi a tennivaló?

Mint látjuk, a kezelés első akadálya az, hogy a betegeket nem ismerjük. Ezen az egész lakosság szűrővizsgálásával lehetne segíteni. Magától értetődik, hogy a vizsgálatok időtartama nem lehet 10, vagy legfeljebb 20 évre kiterjeszteni, hanem a lehető legrövidebb idő, legfeljebb egy év alatt be kellene fejezni. Csak így nyerhetünk eléggé megbízható képet. Mint fentebb már említettük, három év alatt 90.000

Megindult az invázió

Óráról-órára nő az angolszász foglyok száma a Normandiában

Olvasóinkhoz !

A Székely Határőr Egyesületek Szövetségének hivatalos lapja a Székely Határőr a jövőben rendszeresen, keresi fel olvasóink máris hatalmas táborát.

Alig volt példa rá, hogy valamely sajtószerv megindulása elé oly nagy érdeklődéssel tekintett volna a közvélemény mint ahogy a Székely Határőr megjelenését várta. Az utóbbi két hónapban a Marosvásárhelyi Székely Határőr Egyesülethez és a szövetséghez érkezett sürgető és tudakozódó lapok, levelek igazolják ezt a nagyfokú érdeklődést. Ennek köszönhető, hogy lapunk már a megindulásnál tekintélyes példányszámban kerül olvasóinkhoz. Sajnos, a pillanatnyilag még fenálló technikai nehézségek miatt a lapunk előállításában felmerült nehézségeket nem sikerült teljesen kiküszöbölnünk, de a közeli hetekben erre már meg van minden reményünk és lehetőségünk.

Feladatunk az, hogy magyar életünk és székely népünk minden problémáját megismertessük

Lapunk első sorban a nagy székely tömegekhez szól, a székely kisgazdához, iparoshoz, kereskedőhöz, de szól a székely értelmiségi rétegekhez is, hiszen sorsunk és mindennapi életünk kérdéseivel ép úgy foglalkozunk, mint a különböző szakkérdésekkel. Jelentős helyet szentelünk az irodalomnak is. E téren arra törekszünk, hogy tiszta irodalmat nyújtsunk, de helyet kívánunk biztosítani minden építő szellemű próbálkozásnak is.

Az első szám az összeállításánál rendelkezésünkre állott rövid idő a mostani körülmények között egy lap megindításával járó nehézségek és egyéb okok miatt külsőben és talán tartalomban is még nem az, aminek a Székely Határőrnek minden törekvésünk szerint lennie kell, hisszük azonban, hogy

olvasóink minden következő számmal arról győződnek meg, hogy lapunk minden tekintet-

ben igyekszik a várakozásoknak a lehető legjobban megfelelni külsőben is, de első sorban tartalomban. Első számunk szerény próbálkozás volt és örömmel állapíthatjuk meg, hogy minden lehetőségünk megvan ahhoz, hogy hétről-hétre tökéletesebbet nyújthassunk. Amikor erről a kérdéstről olvasóinknak szólunk, meg kell mondenünk azt is, hogy a Székely Határőr nem üzleti vállalkozás. A célunk a népművelés, székely népünk szociális és első sorban gazdasági életének fellendítése, továbbá, hogy a Székelyföld és székely nép gondját-baját feltárjuk az illetékesek előtt és igyekezzünk ezzel is mielőbb előmozdítani a segítséget és a gyors orvoslást, ahol arra szükség van. Éppen ezért arra kérjük olvasóinkat, különösen a Székelyföld problémáinak ismerőit, hogy minden általános és helyi jellegű kérdéssel szakkikkekben, beszámolóiban minél gyakrabban keressék fel szerkesztőségünket. (Marosvásárhely, postafiók 36.)

A vidéki egyesületek és tagozatok vezetőit már most felhívjuk, hogy lapunk hivatalos része számára állandó és rendszeres tudósítókról, tudósításokról és beszámolókról gondoskodjanak. A tudósítások és beszámolók után 5 fillér sordíjat fizetünk az állandó és rendszeres tudósítóknak.

Felhívjuk az egyesületek és tagozatok vezetőinek figyelmét arra is, hogy kiadóhivatalunk az előfizetések és a példányonkénti eladások nyilvántartását már most minden helység, illetőleg egyesület és tagozat területére fel akarja fektetni. Erre való tekintettel a legsürgősebben jelentsék be az előfizetők, illetőleg a szükséges példányok számát. (Egyes szám ára 24 fillér, negyedévi előfizetés 2.80, félévi 5.50, egész évi 11 pengő. A következő számunkhoz már csekklapokat mellékelünk, kérjük olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb küldjék be.

Amikor utjára indítjuk a Székely Határőr első számát, nem feledkezhetünk meg köszönetet mondani azoknak, akik lapunk megindításához anyagi támogatásukkal is hozzájárul-

tak. Itt elsősorban Péterffy Albert kovásznai posztógyárosnak és Koncz Árpád marosvásárhelyi kereskedőnek mondunk köszönetet, akik 1000, illetőleg 800 pengő önkéntes adományukkal segítettek hozzá lapunk megindításához.

Abban a reményben bocsátjuk utnak lapunkat, hogy lecsüetes, minden anyagi érdektől mentes szándékunk és törekvéseink, amelyekkel egyedül csak a jobb és boldogabb magyar jövőt akarjuk szolgálni, olvasóink és munkatársaink körében megértésre és támogatásra talál.

A Székely Határőr Egyesületek Szövetségének címe :

Marosvásárhely, Kossuth Lajos u. 11. postafiók 36. Felhívjuk a tag egyesületek figyelmét, hogy jelentéseiket, küldeményeiket leveleiket erre a címre postázzák. Ugyancsak a fenti címre küldendők a Székely Határőr szerkesztősége és kiadóhivatala számára továbbított postai levél és egyéb küldemények.

Olvasd és terjeszd a Székely Határőr-t!

Adomány a bombakárosultaknak.

A nyújtódi Székely Határőr Egyesület gyűjtést indított a bombakárosultak javára. A gyűjtésből 782,50 pengő folyt be. A szövetséghez beküldött pénzüsszeget a károsultak csekk-számlájára a szövetség befizette.

SZÉKELY HATÁRŐR

Népművelési, társadalmi, egyesületi folyóirat.
Előfizetési díj: negyedévre 2.80; félévre 5.50; egész évre 11 — pengő. Egyes szám ára 24 fillér.
Kiadótulajdonos: Székely Határőr Egyesületek Szövetsége

Felkészítő és felelős kiadó:
Zsibó Béla

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Marosvásárhely
Kossuth Lajos u. 11 — Postafiók 36. Telefon 4

Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.
Nyomatott Kiss Ernő könyvnyomdájában
Marosvásárhely 4747